

Odborný prínos referátov 20. ročníkov Levických poľovníckych dní

Ing. Štefan Engel, PhD., Doc. Ing. Jaroslav Slamečka, CSc..

Slovenská poľovnícka komora

NPPC - Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra

Úvod

Tvorivá činnosť organizačného výboru Levických poľovníckych dní (ďalej len LPD) sa od samého začiatku opierala o jeden z najdôležitejších faktorov, ktorý v pozitívnom zmysle stimuluje úroveň poznania poľovníckej spoločnosti. Bolo a stále ním je poľovnícke vzdelávanie, ktoré s odstupom času výrazne prekročilo nielen okresné, regionálne, ale aj slovenské hranice.

Tak, ako každé jubileum, aj 20. ročník LPD je jedinečnou príležitosťou pre zhodnotenie vykonanej práce. Osobitne sa venujeme zhodnoteniu odborného prínosu referátov v uplynulom období. Pohľad do uchovaných zborníkov z minulosti nám umožnil analyzovať množstvo opublikovaných referátov, odhadnúť ich dôležitosť a význam. Súčasne si kladieme aj otázku perspektívy do budúcnosti.

Odborné semináre

Je nesporné, že celoštátny význam a medzinárodné uznanie dali LPD odborné semináre, ktoré sa na nich každoročne uskutočňujú a stali sa súčasťou tradícií. Po vzore LPD sa postupne začali organizovať podobné podujatia na Slovensku, ktoré majú cieľ nielen ukázať výsledky poľovníckeho hospodárenia, ale priblížiť poľovníkom aj nové poznatky z domáceho, či zahraničného výskumu.

Organizačný výbor LPD bral úlohu od samého začiatku poriadania odborných seminárov veľmi zodpovedne. Preto oslovil a zveril túto náročnú úlohu odborným garantom, ktorí mali aj úzky pracovný kontakt so zahraničím. Prvým z nich, ktorý sa najväčšou mierou pričinil o úspechy levických seminárov bol *doc. Ing. Pavel Hell, CSc., hosť. prof.* z bývalého Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene. Práve osoba prof. Hella bola najvýznamnejším prínosom LPD, vyjadrenom v autorstve viacerých hlavných referátov, ale aj pri získavaní významných zahraničných odborníkov.

Podľa jednotlivých ústredných tém z roka na rok sa rozširovali aj rady zahraničných prednášateľov. Úzkostlivo sa pri tom dbalo, aby to neboli prednášky iba pre vedeckú obec, ale hlavne pre tých, ktorí by najnovšie poznatky realizovali v praxi, teda priamo v poľovníckych revíroch. Účasť poľovníckych hospodárov, pracovníkov štátnej správy, členov poľovníckych združení, zamestnancov lesných závodov, ale aj radových poľovníkov na seminároch potvrdili správnosť zamerania.

Prednášatelia, ktorých sme považovali a stále považujeme za authority z poľovníckej vedy, výskumu a praxe sa stali garantom odborného prínosu referátov. Boli zárukou toho, že v nasledujúcich rokoch sa komplexne Levické poľovnícke dni spolu so sprievodnými podujatiami organizovali pod záštitou menovite: Ministerstva pôdohospodárstva SR, Slovenskej lesníckej komory, Slovenského poľovníckeho zväzu, š.p. Lesy Bratislava a primátora mesta Levice (1998), Ministerstva pôdohospodárstva SR (1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2005), Ministra pôdohospodárstva SR (2004, 2009, 2010), Ministra pôdohospodárstva SR a Ministra životného prostredia SR (2006), Prezidenta SR a Ministerky pôdohospodárstva SR (2008), Prezidenta SR a Ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (2011), Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (2012, 2013, 2014).

Významným prínosom odborných seminárov bola aj aktívna účasť zahraničných vrcholových predstaviteľov na úseku riadenia poľovníctva z FACE, CIC a poľovníckych zväzov a komôr zo štátov Rakúska, Nemecka, Poľska, Maďarska, Slovinska, Chorvátska, Českej republiky ale aj z Ruska, ako aj ďalších významných osobností.

Po prvýkrát organizačný výbor LPD zorganizoval seminár v roku **1996. Bol zameraný na problematiku malej zveri na Slovensku.** Odznali 3 referáty, hlavný z nich predniesol doc. Alexander Bakoš, CSc. zo Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Účastníkmi seminára bola poľovnícka verejnosť najmä z tých okresov, v ktorých na tú dobu boli vhodné podmienky pre chov zajacov a bažantov. Najviac záujemcov bolo priamo z okresu Levice. Zborník z tohto seminára vydaný nebol.

Referáty zo všetkých nasledujúcich seminárov však už boli publikované vo forme konferenčných zborníkov, ktoré dostávali účastníci k dispozícii priamo pri prezentácii.

V roku **1997 bol témou seminára chov muflonej zveri.** Táto zver bola zvolená preto, lebo v Štiavnických vrchoch sa zrealizovala „výmena“ predošlej nekvalitnej muflonej populácie za novú, trofejovo kvalitnejšiu českej proveniencie, čo sa vo veľkej miere dotýkalo aj okresu Levice. Referáty prezentovali najmä slovenskí prednášajúci (8 príspevkov), ako aj účastníci z ČR (2 referáty).

V roku 1998 bol seminár venovaný chovu srnčej zveri, v ktorom okres Levice dosahoval veľmi dobré výsledky a mohol slúžiť za vzor aj iným regiónom. Seminár mal veľmi náročný program, odznalo až 20 cenných referátov od účastníkov zo Slovenska, ČR a Poľska. Vychádzajúc z analýz poľovníckeho manažmentu srnčej zveri vyplynula potreba vykonať nasledovné opatrenia:

- zvýšiť kmeňový stav srnčej zveri na 75000 ks, pričom osobitnú pozornosť venovať zvýšeniu kvantity a kvality silne zdecimovanej poľnej ekoformy (hoci sme preto nemuseli urobiť veľa, JKS srnčej zveri narástli do roku 2013 na 108955 jedincov)
- vykonať rebonitáciu revírov
- zlepšiť prikrmovanie v súlade s ekológiou a fyziológiou trávenia tejto zveri
- zintenzívniť ochranu a utlmiť pytlíctvo a pečienkárstvo
- zlepšiť úroveň selekcie a sociálnu štruktúru jej populácií
- venovať zvýšenú starostlivosť veterinárnej prevencie, najmä tlmeniu parazitóz a obmedzovaniu škodlivín, vnášaných do prírody ľudskými činnosťami
- zlepšovať trofické a topické vlastnosti revírov (pasterbné plochy, remízky, atď.)

Veľmi zaujímavý a aktuálny bol **seminár o diviacej zveri v roku 1999,** najmä preto, lebo nákaza KMO, ktorá u nej stále pretrvávala, nám spôsobovala významné veterinárne a ekonomické problémy. Celkom bolo prihlásených 16 referátov, okrem SR z Čiech, Nemecka a Maďarska. Z Nemecka odznal na seminári zaujímavý referát o perorálnej vakcinácii diviacej zveri proti KMO. Naši veterinári vakcináciu diviakov však odmietali a až v roku 2005 sa realizovala aj na Slovensku. Už v tom čase odznala myšlienka, že početné stavy diviakov v celej Európe silne vzrástli a je ich potrebné znížiť na únosnú mieru, aby nespôsobovali neúnosné škody na poľnohospodárskych kultúrach a zverozdravotné problémy v chove ošípaných. Zníženie stavov sa v období 16 rokov nepodarilo.

V roku 2000 sa konal seminár na veľmi aktuálnu tému o veľkoplošnom obhospodarovaní zveri a zlepšovaní jej životného prostredia. Prihlásených bolo celkom 14 referátov. Návrh opatrení vyplynul z aktuálnej a nutnej potreby zavedenia veľkoplošného ekologického manažmentu zveri v rámci poľovníčkových oblastí a lokalít. Ďalej z potreby stanoviť kompetencie chovateľských rád oblastí a lokalít tak, aby tieto rady ako poradenské orgány ŠS poľovníctva zohrali rozhodujúcu úlohu pri zabezpečovaní moderného a progresívneho manažmentu zveri.

V súvislosti so zlepšovaním ekológie agrárnej krajiny a životného prostredia poľnej zveri bolo odporúčané SPZ aktivizovať činnosť svojich komisií životného prostredia, aby sa stali iniciátormi jeho zlepšovania napr. získavaním plochy pre lúčky, políčka či remízky, ale aj zabezpečením vhodných miešaniak, osív na viacročné políčka pre zver a sadenic potrebných do trvalých remízok.

V roku 2001 sa konal seminár na tému „Slovenské poľovníctvo v integrovanej Európe“, ktorý bol v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ veľmi aktuálny. Zaujímavé poznatky a skúsenosti prezentovali napr. generálny tajomník FACE p. Lecocq, generálny sekretár Rakúskeho poľovníckeho zväzu p. Lebersorger a ďalší referenti z ČR, Maďarska, Poľska, Chorvátska a ďalší.

Hlavné ciele FACE by sa dali zhrnúť do dvoch bodov:

1. Zastupovanie a plnenie spoločných záujmov členov na úrovni EÚ ako aj voči medzinárodným inštitúciám tým, že upozorňuje svojich členov včas na každú iniciatívu ohľadne poľovníctva, predkladá úradom presvedčivé podklady a sleduje ich činnosť tak, aby brali do úvahy oprávnené starosti poľovníkov - inými slovami: "lobovanie".
2. Podpora poľovníctva podľa princípu rozumného a trvale udržateľného využitia prírodných zdrojov ako nástroja rozvoja vidieka, zachovania biodiverzity a voľne žijúcej zveri, ako aj ochrana, zlepšenie a obnovenie jej životného priestoru.

Poľovníctvo v Európe bolo bezpochyby vždy kultúrno-historickým faktorom, ktorý sa podieľal na formovaní spoločnosti až do dnešných čias. Ale spoločnosť tiež v rozhodujúcej miere ovplyvňovala poľovníctvo a robí to dokonca stále viac a viac.

***Nasledujúce semináre od roku 2002 do roku 2006** sa ďalej venovali problematike ďalším hlavným druhom zveri raticovej zveri, ako aj malej zveri a veľkým šelmám. Dá sa povedať, že argumenty o správnom ekologickom manažmente zveri sa hľadali poznaním „per partes“ alebo od fragmentov k celku, od jednotlivých druhov zveri k neskôr navrhnutej téme „trvalo udržateľnému manažmentu riadenia poľovníctva na Slovensku“.*

Na seminári o chove danielovej zveri v roku 2002 odznelo veľa hodnotných referátov ako zo Slovenska, tak aj zo zahraničia, napr. aj z Maďarska z revíru pri Nyíregyháza, kde bol r. 1991 ulovený daniel s rekordnými parožími oceneným 233,11 b. CIC, ktoré vážilo 5,80 kg. Cenné poznatky sú najmä v manažovaní tohto druhu raticovej zveri.

V tú dobu rekordnú návštevnosť mal v roku **2003 seminár o chove jelenej zveri**, ktorá je u nás svojim významom na prvom mieste. V referátoch sa poukázalo najmä na to, že jej NKS sú u nás so zreteľom na dobrú úživnosť revírov hlboko podhodnotené, čo spôsobuje chaos v plánovaní jej manažmentu.

Seminár v roku 2004 bol venovaný problematike chovu malej zveri, nakoľko sa situácia v tejto oblasti postupne zhoršovala. Stav zajačích úlovkov ešte hlbšie klesajú alebo stagnujú na veľmi nízkej úrovni a primerané úlovky bažantov sa dosahujú vďaka mäsovému vypúšťaniu umele odchovanej zveri. Chovateľské požiadavky tejto doby s cieľom šľachtenia a výberom chovnej zveri zameranej na hmotnosť, prírastok, znášku a kľudnú povahu, sú vlastnosti, ktoré sú v protiklade s úspešným prežívaním a reprodukciou bažantovej zveri vo voľnej prírode. Zaujímavý bol referát z Rakúska, v ktorom sa prezentovali vynikajúce výsledky a metódy chovu zajačej zveri vo vybraných revíroch. Vo všeobecnosti boli všetky referáty zamerané hlavne na potrebu ekologizácie a tvorby biotopu pre malú zver, ako aj na hodnotenie vplyvu predátorov, ktoré sa v postupne značne rozmnožili.

V roku 2005 bol seminár venovaný problematike šeliem, ktoré spôsobujú u nás vážne problémy v chove malej, ale aj raticovej zveri, hospodárskych zvierat a včiel. Seminár ukázal, že je potrebné upustiť od extrémnych požiadaviek ochranárov i poľovníkov a hľadať konsenzus medzi oboma stranami za účelom trvalého zachovania týchto predátorov, samozrejme len v únosnej početnosti. Ich regulácia nesmie byť neakceptovateľne obmedzovaná alebo dokonca znemožňovaná nadmernou byrokraciou, ak je naozaj potrebná.

Každý referát bol postavený na vedeckom základe, avšak zameraný prakticky s cieľom pomôcť pri zavádzaní najnovších poznatkov vedy a praxe priamo do poľovníckej

prevádzky v revíroch.

Do tohto obdobia v roku 2005 hlavné referáty za SR na každom seminári vypracoval doc. Ing. Pavel Hell, CSc., hosť. profesor so svojim kolektívom. Zo susednej ČR najčastejšími a najväzanejšími účastníkmi boli prof. Ing. Josef Hromas, CSc., v tom čase predseda Českomoravskej mysliveckej jednoty, MVDr. Pavel Forejtek, PhD., RNDr. Petr Koubek, CSc. z AVČR a prof. MVDr. Bohumil Ševčík, DrSc. (Biopharm Praha), z Rakúska Dr. Lebersorger – predseda rakúskych poľovníckych zväzov, MVDr. Miroslav Vodňanský, riaditeľ Stredoeurópskeho inštitútu ekológie zveri Viedeň – Brno – Nitra a p. Karl Maierhofer, člen hodnotiteľskej komisie CIC,. Z Nemecka MVDr. Volker Kaden zo Spolkového výskumného ústavu pre vírusové choroby zvierat na ostrove Riems, z Maďarska prof. Dr. Faragó Sándor, rektor Univerzity v Soproni, prof. Köhalmi Tamás z tej istej univerzity, z Chorvátska doc. Ing. Marián Grubešić, z Univerzity v Záhrebe. Z Poľska Dr. Kajetan Perzanowski z PAN a z Belgicka už spomenutý Dr. Lecocq atď.

V roku 2006 bol seminár venovaný problematike životného prostredia a poľovníctvu. Prezentácie o možnostiach zlepšovania lesného, poľného a vodného biotopu našej zveri sa striedali s príspevkami o vyhlasovaní území európskeho významu a vtáčích území NATURA 2000. Nehovorilo sa len o prínose pre poľovníctvo, ale aj o nedostatkoch v príprave, informovanosti, či spolupráce ochranárov, lesníkov a poľnohospodárov pri ich navrhovaní. Prínos zahraničných príspevkov potvrdzoval fakt, že vyhlásenie CHVÚ môže splniť svoju úlohu len vtedy, ak pritom budú všetky zainteresované organizácie spolupracovať spolu s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov ako aj s užívateľmi revírov. Nie zákazy a obmedzenia, ale spolupráca a motivácia na dosiahnutie spoločného cieľa, ktorým je zvýšenie biodiverzity, ekologickej stability krajiny najmä poľnohospodárskej, v ktorej si v zlepšenom životnom prostredí nájdu svoje miesto vtáky, cicavce, zver či chránené živočíchy.

V témach v období rokov 2007 až 2009 rezonuje vysoká náročnosť na výber problematiky. Poľovníctvo v SR chápeme už ako súčasť Svetového poľovníctva, v ktorom má svoje významné postavenie. Spoločne prechádzame veľmi dôležitou fázou, v ktorej je potrebné tvárou v tvár kritickej verejnosti citlivo vysvetliť, kde je miesto poľovníctva v spoločnosti a ako sa prezentuje prostredníctvom poľovníckej etiky a kultúry. Jedným z ušľachtilých cieľov je trvalo udržateľné poľovníctvo, ktoré sa nezaobíde bez správneho manažovania a teda riadenia vo všetkých jeho úrovniach. Následný rok 2009 sa stáva medzníkom v systémovom riadení poľovníctva na Slovensku, ktorému sa budeme venovať v téme v roku 2010.

Vo zborníku referátov z medzinárodnej konferencie **v roku 2007 na tému“ Svetové poľovníctvo a poľovnícky turizmus“** autori konštatujú viaceré významné fakty z ktorých vyberáme:

- slovenské poľovníctvo už nespočíva len na národnej legislatíve, ale SR po vstupe do EÚ prenáša svoje právomoci na jednotlivé inštitúcie Európskeho spoločenstva a ich orgány
- organizovaný a kontrolovaný poľovnícky turizmus vykonávaný trvalo udržateľným spôsobom nie je v rozpore s ochranou prírody a zachovaním biodiverzity, ale významne ho podporuje
- druhová ochrana realizovaná len zákazom lovu je oveľa menej účinná, ako keď sa realizuje trvalo udržateľným využívaním príslušného druhu
- ako dôsledok silnejúcej antropopresie na zver a jej životné prostredie je cesta “wildlife management-u“ ako súčasť vedy a praxe

Autori hlavného referátu seminára **z roku 2008 na tému Miesto poľovníctva v spoločnosti, poľovnícka etika a kultúra na Slovensku** ho rozdelili do dvoch základných častí, a to postavenie poľovníctva v spoločnosti a poľovnícka etika. Konštatujú, že:

- postavenie poľovníctva SR v súčasnej spoločnosti je verejnosťou nedocenené
- nahráva to mimovládny pseudoochranárskym organizáciám, ktoré podávajú obyvateľstvu zmanipulovaný obraz. Ako príklad: poľovníci ničia biodiverzitu a len zo záľuby zabíjajú voľne žijúce zvieratá.
- ekonomické prínosy poľovníctva sú podstatne vyššie ako straty, ktoré spôsobuje zver
- bez regulácie počtosti populácií, vznikli by problémy a škody v ekosystéme nielen na rastlinách, ale aj na živočíšnych druhoch. To vyvracia tvrdenia pseudoochranárov, že poľovníctvo treba zrušiť, lebo populácie zveri sa budú regulovať samé
- je neprípustná manipulácia so zverou, predovšetkým na vykrmovanie zveri za účelom produkcie monštruózných megatrofejí. Odporúčajú CIC, aby sa napríklad nebodovali trofeje s viac ako 26 vetvami
- odporúčajú vypracovať etický kódex poľovníka, ktorý by mal každý poľovník prevziať a podpísať pri preberaní poľovníckeho lístka

O **poľovníckej etike v poľovníckom právnom systéme** predniesol referát prezident CIC Dieter Schram. Pod pojmom etika sa rozumie filozofia morálky, náuka o spôsoboch správania, čiže komplex morálnych základov života. To označujú ako etiku poľovníckeho zákonodarcu, ktorá spočíva predovšetkým v predpisoch a pravidlách a to záväzným pozitívnym spôsobom. Ústavný súd v Nemecku si vysvetľuje poľovnícku etiku nasledovne: *"v súlade so zákonnými ustanoveniami a spôsobom, ktorý zodpovedá zásadám správneho poľovníctva"*. Pod tým sa rozumie aj povinnosť dbať na dobré meno poľovníkov a zachovávať všetky poľovnícke tradície.

Súčasnú situáciu poľovníckej kultúry a etiky v SR predniesol p. Číž. Pojem poľovníckej etiky, ako sústavy mravných noriem napomáha rozlišovať prístup poľovníkov ku svojej činnosti a správaniu sa. Pováčšine poľovníci vystupujú a správajú sa kultúrne a disciplinované. Základom je dodržiavanie zvykov pred a po poľovačke. Poľovnícka kultúra sa prejavuje správaním sa, disciplínou, oblečením, ale aj tým, ako dokážeme osláviť výročia, organizovať rôzne akcie, nie len pre poľovníkov, ale aj pre širokú verejnosť a i tým ako kultúrne sa vieme rozlúčiť s priateľom poľovníkom. O našej vyspelej kultúre svedčia i poľovnícke výstavy, kde prezentujeme širokú škálu činností, ktoré s poľovníctvom súvisia. Obdobným príkladom sú poľovnícke slávnosti Dni Sv. Huberta a to nie iba tie celoslovenské vo Sv. Antone, ale aj mnohé regionálne, či miestne.

V téme seminára v roku 2009 „Trvalo udržateľné poľovníctvo a jeho riadenie“ sa odzrkadlila stáročiami kreovaná poľovnícka tradícia, kultúra a etika. Najpriateľnejšou cestou na konfrontáciu poľovníctva s nepoľovníckou spoločnosťou sa potvrdila kultivovaná propagácia etických a ekologických zásad moderného poľovníctva.

*Obdobie po roku 2009 a **výber tém pre semináre po roku 2010 je významné z hľadiska systémových zmien v riadení poľovníctva na Slovensku.***

Témou seminára **v roku 2010 je Zákon o poľovníctve a poľovnícka prax**. Nový zákon o poľovníctve po 47 rokoch nahradil zákon, ktorý mal veľa nedostatkov, bol neúplný a pre ďalšie obdobie nepoužiteľný. Nový zákon o poľovníctve je s európskym právom kompatibilná moderná komplexná právna norma, ktorá rieši zásadne odlišným spôsobom okrem iného aj vzťah štátu a držiteľov poľovníckych lístkov pri obhospodarovaní populácií voľne žijúcej zveri. Vychádza zo zmeny chápania zveri z pôvodnej klasifikácie „res nullius“ (vec nikoho) na „res communis“ (vec verejná). Zároveň formuluje úlohy a pravidlá

fungovania jednotnej poľovníckej samosprávy na princípe spoločenskej objednávky vyplývajúcej z ústavnej povinnosti starostlivosti o voľne žijúcu zver a zo zákona poveruje Slovenskú poľovnícku komoru (SPK) rozhodujúcimi úlohami na úseku poľovníctva.

SPK v kontexte nového zákona o poľovníctve môžeme teda vnímať predovšetkým ako inštitucionálny prostriedok na stabilizáciu jednotného riadenia poľovníctva na Slovensku.

Autor J. Pechtol z Maďarskej poľovníckej komory predniesol referát **Postavenie a úlohy poľovníckej samosprávy v Maďarsku**. Do roku 1997 pôsobila v Maďarsku len jedna poľovnícka organizácia – Maďarský celoštátny poľovnícky ochranný spolok. V r. 1996 bol prijatý nový zákon o poľovníctve, ktorý od základov zmenil poľovnícke hospodárenie. Právo poľovníctva sa spojilo s vlastníctvom pôdy, zver zostala vlastníctvom štátu a minimálna výmera poľovného revíru sa stanovila na 3000 ha spojená s povinnosťou pre užívateľa poľovného revíru na každých začatých 3000 ha zamestnať profesionálneho poľovníka. Popri poľovníkoch s členstvom v poľovníckych združeniach vznikla skupina poľovníkov tzv. nezaradených s možnosťou vlastníctva zbrane, ale bez príslušnosti k poľovnému revíru.

Po zmene zákona o poľovníctve v roku 1997 parlament schválil zákon o poľovníckej komore, ktorého cieľom bolo, aby určité kompetencie štátnej správy odovzdal poľovníckej komore, ale zároveň s právomocou reprezentácie záujmov poľovníctva. Od tejto doby pôsobia v Maďarsku dve poľovnícke samosprávy.

Ďalšie referáty sa venovali **Poľovníckym skúškam a poľovníckemu vzdelávaniu po novom**. Slovenská poľovnícka komora a štátna správa poľovníctva sú organizácie, ktoré sa držia moderných trendov pri svojom napredovaní, ale zároveň nezabúdajú na tradície a hodnoty, kvôli ktorým boli tieto organizácie založené. Elektronizácia poľovníckych skúšok (nielen o poľovný lístok ale aj skúšky poľovníckych hospodárov, vyššie poľovnícke skúšky a skúšky poľovníckej stráže) boli úvodným krokom pre zlepšenie komfortu poskytovaných služieb a ich úspešným pilotným odskúšaním a zavedením do ostrej prevádzky. Zaradili sa tak medzi organizácie, ktoré takýmito službami zvýšili gramotnosť cieľovej skupiny vo svojej oblasti a taktiež v oblasti IKT.

V roku 2011 boli hlavnou témou seminára **Škody zverou a na zveri a možnosti ich obmedzenia**. Zákon o poľovníctve ustanovuje presne vymedzeným spôsobom zodpovednosť užívateľa poľovného revíru a zároveň aj užívateľa poľovného pozemku za škody spôsobené zverou a na zveri. Nadobudnutím účinnosti zákona v termíne od 1.9.2009 došlo v tejto oblasti k významným zmenám v postupoch pri zisťovaní škôd, ich hodnotení, rozhodovaní o podiele zodpovednosti za škody a tiež pri uplatňovaní nároku na náhradu škody. Užívateľ poľovného revíru zodpovedá v súlade s § 69, ods.1 za škodu spôsobenú nesprávnym užívaním poľovného revíru. Pojem nesprávne užívanie poľovného revíru je pritom značne širší ako pojem škôd spôsobených zverou a nie je možné tieto pojmy zamieňať najmä z dôvodu, že zákon ukladá povinnosť aj vlastníkovi alebo nájomcovi poľovných pozemkov urobiť primerané opatrenia na zabránenie vzniku škôd spôsobených zverou. Tieto sú charakterizované v znení § 69, ods.5. zákona. Ak vlastník alebo nájomca takéto opatrenia neurobí, znáša škodu podľa miery jeho zavinenia. Zároveň zákon v § 25, písm. g) ukladá užívateľovi poľovného pozemku dohodnúť zmluvne s užívateľom poľovného revíru spôsob a formu minimalizácie škôd spôsobovaných zverou a na zveri.

2012 Aktuálne problémy slovenského poľovníctva a ich riešenie. Seminár bol zameraný na tri aktuálne problémy. Prvým vážnym problémom, ktorý sa dotýka väčšiny poľovníckych revírov v tomto a nasledujúcom roku je ukončenie nájomných zmlúv a ich obnova. Obnova nájomných zmlúv a uznanie poľovných revírov, ako aj ich užívanie, sa uskutoční podľa zákona o poľovníctve. Ten určuje, že poľovný revír a uzatvorenie zmluvy o užívaní poľovného revíru sa uskutočňuje na zhromaždení vlastníkov poľovných pozemkov, ktorého

sa musí zúčastniť minimálne dvojtretinová väčšina za účasti notára, ktorý osvedčuje jeho priebeh notárskou zápisnicou.

Ďalšími aktuálnymi problémami sú **poľovníctvo a ochrana prírody a útoky na poľovnícku samosprávu**. Autori konštatovali, že aj napriek rovnakej filozofii a cieľov sú vo veľa prípadoch pomerne veľké rozdiely medzi poľovníckou a ochranárskou verejnosťou v chápaní ako uvedené ciele dosiahnuť. Na medzinárodnej úrovni je pojem slova ochrana málo používaný. Naopak namiesto tohto pojmu sa používa pojem zachovanie a v tom je značný rozdiel. Práve na Slovensku zaužívaný pojem ochrana je veľmi často spájaný k formovaniu určitých zákazov a sankcií. Deklarácia IUCN prijatá v Ománe ešte v roku 1988 vyhlásila poľovníctvo za jednu z hlavných zložiek trvalo udržateľného spravovania prírodných zdrojov. Začiatkom roka 2010 vyplývajúce zo zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve bola vytvorená Slovenská poľovnícka komora, ako jednotná poľovnícka organizácia, ktorá je správcou a garantom kompetencií, ktoré jej boli zverené štátom. Útoky na túto poľovnícku samosprávu sú predovšetkým motivované snahou presadenia sa mimo transparentného procesu volieb do orgánov, ako aj z dôvodu nedostatku informácií.

Slovenský poľovnícky zväz počas tvorby nového zákona nikdy nepresadzoval svoje postavenie, naopak sa hlásil k procesu vytvorenia jednotnej poľovníckej samosprávnej organizácii. Vyplýva to aj z uznesení VIII. a IX. Snemu SPZ, ktoré žiadali združenie subjektov vykonávajúcich právo poľovníctva pod jednotnou poľovníckou organizáciou s potrebnými kompetenciami pri zabezpečovaní úloh poľovníctva. Ďalším podnetom na vytvorenie jednotnej poľovníckej organizácie bola aj petícia, ktorú podpísalo 345 000 občanov SR.

Ďalším aktuálnym problémom je rekordné zvyšovanie stavov a produkcie diviačej zveri. **Obhospodarovanie diviačej zveri na Slovensku**. Autori konštatovali, že produkcia diviačej zveri za posledných 10 rokov vzrástla o viac ako 2,3krát a dosiahla 39 000 kusov. Za hlavné príčiny tohto stavu považujú:

- nepoznanie skutočných jarných kmeňových stavov
- nesprávne plánovanie lovu
- zlú štruktúru realizovaného lovu

Na zlepšenie tejto situácie odporúčajú lov 60 – 70 % diviačat, 20 – 25 % lanštiakov a 10 – 15 % dospelých diviakov.

Prase divoké - kritická situácia v ČR. Nárast stavov a produkcie v Českej republike je podobný ako na Slovensku, keď vzrástol 2,1 krát. Avšak celkový odstrel dosiahol v roku 2010 až 143 378 kusov. Za hlavné dôvody uvedeného stavu považujú:

- neustále sa zvyšujúce rozlohy pestovania rôznych technických plodín, najmä kukurice
- znižovanie počtu režijných revírov u Lesov ČR
- intenzívne kŕmenie počas celého roka v prenajatých revíroch a zákaz lovu diviačat v nich
- v revíroch s poklesom stavov malej zveri, nemajú poľovníci záujem znižovať stavy diviačej zveri
- hromady krmiva na prikrmovanie sú nielen nevyčerpatelným zdrojom potravy počas celého roka, ale sú aj výsledkom absencie zimného poklesu potravinovej ponuky, ktorý bol základom ročného reprodukčného cyklu diviakov. V súčasnosti sa dostávajú do celoročnej reprodukcie i celkom mladé diviačice.

Odporúčajú loviť 70 % diviačat, 20 % lanštiakov, 6 % dospelých diviačíc a 4 % dospelých diviakov.

Problémy manažmentu diviačej zveri v Maďarsku, Referát predniesol prof. Csányi. Aj v Maďarsku je situácia v posledných 10 rokoch obdobná ako bolo uvedené v predchádzajúcich referátoch. V súčasnosti sa loví viac ako 110 000 kusov. V 70–80 rokoch minulého storočia nepomohol znížiť početnosť diviačej zveri celoročný lov bez ohľadu na pohlavie a vek a tiež povolenie lovu za pomoci svetelného zdroja pri love v nočných

hodinách. Diviacia zver sa rozšírila na celé územie krajiny. Spôsobuje väčšinu škôd na poľnohospodárskych plodinách spôsobených zverou. Za príčiny súčasného stavu považujú:

- Zvýšenie výmery lesov z 11 na 21 % územia
- Zmeny v biotopoch, veľkoplošné poľnohospodárstvo vytvára vynikajúci úkryt a dostatok atraktívneho krmiva
- Lov diviačej zveri nedosahuje požadovanú výšku. Tá by mala byť až 150 % z jarného stavu. Len 4 krát dosiahla 120 %.
- Dlhodobo veľmi nízky podiel lovu mladých vekových tried, okolo 60 %.
- V mnohých poľovných revíroch si stanovili zvláštne pravidlá na odlov diviačic.

Na zastavenie rastu populácie diviačej zveri navrhujú opatrenia:

- Miera lovu by nemala poklesnúť pod 100 % z hlásených jarných stavov
- Početnosť ulovených diviačic treba zvýšiť
- Podiel samcov nemôže byť vyšší ako 1/3 celkového úlovku
- Podiel diviačat a lanštiakov by mal byť okolo 80 % z celkového úlovku.

Referát Zhodnotenie vývoja populácií diviačej zveri vo vybraných krajinách strednej Európy: v Rakúsku bolo v roku 1950 ulovených len 294 kusov diviačej zveri. V súčasnosti je ročný lov vyšší ako 30 000 kusov. Hlavný výskyt je sústredený na nížinné a podhorské oblasti, ktoré tvoria územia spolkových krajín Dolné Rakúsko a Burgenland, kde v roku 2009 z celkového lovu až 89,1 % pripadalo na tieto dve krajiny.

Vo Švajčiarsku od roku 1990, kedy sa ulovilo 1496 diviakov odlov do roku 2009 vzrástol na 4132 kusov.

V Nemecku sa v roku 2008 ulovilo takmer 647 000 kusov diviačej zveri, kým v roku 1987 spolu ešte v rozdelenom Nemecku sa ulovilo okolo 170 000 diviakov.

V modelovej oblasti Stredoeurópskeho inštitútu ekológie zveri v Stainzi počas päťročného sledovania populačnej dynamiky diviačej zveri predstavoval ročný koeficient populačného prírastku v celkovom priemere 236 %, pričom jednotlivé medziročné prírastky sa pohybovali v rozmedzí 108 až 339 %.

Vyhodnotenie trofejovej kvality diviačej zveri v SR a aktuálne problémy s chovom diviaka lesného v poľovných oblastiach s malou zverou. Autori konštatovali, že v minulých deceniách významné chovateľské úspechy v trofejach diviakov dosiahli len výnimočne v niektorých okresoch, prevažne na východnom Slovensku. Nárast počtu získaných zlatých trofejí zodpovedá iba nárastu početnosti ulovených jedincov. Dôvod, diviaky sa nenechávajú dožiť veku ich telesnej a trofejovej kulminácie min. 6-7r. Slovenský rekord (J. Szanyi, rok 1992, 156,25 b. CIC) z okresu Vranov n/T nebol prekonaný už 20r.

Pomerne početné stavy diviačej zveri v poľovných oblastiach s malou zverou spôsobujú čoraz väčšie škody na poľnohospodárskej pôde. Je to tým, že sa do ruje dostávajú už aj diviačatá samičieho pohlavia a potom čriedy sú bez vodiacej diviačice. Nedostatok skúseností ich vedie k tomu, že využívajú najľahšie dostupné zdroje potravy, či sa zvyšujú škody. V poľovných revíroch, v ktorých nie je plánovaná diviacia zver je treba stav znížiť, prípadne úplne eliminovať v súlade so zákonom o poľovníctve.

Referát na tému **Hospodársky a hygienicky významné nákazy u diviačej zveri v SR v rokoch 2010 a 2011:** Autori konštatovali, že výskyt KMO u diviačej zveri bol zisťovaný až do roku 2008. Od uvedeného roku sa na území Slovenska nevyskytuje. Ďalším ochorením ktorého hostiteľom je diviacia zver je Aujezského choroba. Na túto chorobu človek nie je vnímavý, avšak je veľkým nebezpečením pre psy. V poľovníckej sezóne 2010/2011 bola táto choroba zaznamenaná u 13 diviakov a 4 psov, ktorí po nakazení uhynuli. V uplynulej poľovníckej sezóne 2011/2012 bola choroba potvrdená opäť u 13 diviakov a na následky ochorenia po kontakte s ochorenými diviakmi uhynulo až 10 poľovne upotrebitelných psov. Napriek tomu, že sa trichinelóza, ktorá je prenosná aj na človeka v roku 2010 vyskytla u 10 diviakov a v roku 2011 iba u 4 diviakov, je potrebné vyšetrovať mäso všetkých vnímavých

potravinových zvierat. Hrozba nakazenia ľudí stále trvá a preto konzumovať mäso z nevyšetrených diviakov na trichinelózu sa neodporúča.

2013 Štruktúra populácií zveri a úloha mediálnej komunikácie v poľovníctve.

V referáte **Komunikačné nástroje v poľovníctve na Slovensku** autori konštatujú, že nové komunikačné metódy, známe hlavne z mediálnej oblasti, ovplyvňujú nielen pohľad na poľovníctvo v očiach nepoľovníckej verejnosti, ale aj poľovníctvo ako také. Ich dopad je však viac negatívny ako pozitívny z dôvodu, že poľovníci sú jednou z najkonzervatívnejších skupín, ktorá nie je príliš ochotná prijímať nové spôsoby a metódy. Doposiaľ sa otázky komunikácie v oblasti poľovníctva na Slovensku na odbornom fóre vôbec neriešili.

Vnútorňa komunikácia v rámci SPK sa zabezpečuje prevažne prostredníctvom podujatí, cez poľovnícku samosprávu. SPK vytvorila informačný systém, kde okrem elektronickej evidencie poľovných lístkov, eviduje streleckú činnosť a výsledky chovateľských prehliadok. Vďaka právam, dokáže systém zabezpečiť zdieľanie a utajenie dát medzi organizáciami a aj v rámci organizácie.

Veľmi dôležitá je aj vonkajšia komunikácia, nakoľko bez oslovenia a akceptácie spoločnosti sa stane poľovníctvo málo významnou skupinou aj napriek svojim pozitívam. Poľovníci sa takmer nevenujú komunikácii s obyvateľstvom prostredníctvom najdostupnejších médií. Zväčša reagujú na negatívne správy o poľovníctve na svoju obranu. Zvládnutie komunikačných nástrojov bude mať určujúci vplyv na budúcnosť poľovníctva. K úspechu poľovníctva na tomto úseku pomôže jednotná komunikačná stratégia a efektívne, rýchle a pravdivé vyjadrenia.

V referáte Prof. Faragó na tému **Tisícročné nálezy v dvadsiatom prvom storočí—obhajoba poľovníctva** rozoberal lov zveri od vzniku ľudstva až po súčasnosť. Konštatoval, že dnes väčšina obyvateľov vníma poľovníctvo, ako cestu svojej náhradnej aktivity. Ozajstné poľovníctvo od pravekej až po súčasnú modernú dobu prežilo dodnes. Jeho transformovaná virtuálna podoba sa premieta do miernej alebo drsnej podoby. V akej podobe sa geneticky zakódovaný lovec prejaví, záleží od faktorov prostredia v akom vyrastal, výchovy a vplyvu okolia. Ak má človek bližšie k prírode, je mu úplne prirodzené využívať prírodu. Ľudia žijúci v mestských aglomeráciách väčšinu nemajú poľovnícke zážitky, preto si oveľa častejšie volia pre svoje poľovníctvo takzvanú virtuálnu formu. Do takejto skupiny môžeme zaradiť fotografovanie zvierat, ornitológov, ktorý chytajú vtáky za účelom ich krúžkovania, čím sa prakticky napĺňa ich lovecká vášeň. Za poľovníkov v súčasnosti považujeme aj ľudí, ktorí nelovia puškou či fotoaparátom, ale tých, ktorí svoje vyžitie hľadajú vo svojej práci, alebo činnosti, ktorá im zabezpečí koristníctvo.

Z histórie poľovníctva vyplýva, že cieľom poľovníka nie je iba ulovenie zveri, hoci je prioritné. K dobrému poľovníkovi patrí aj nepokojné svedomie v momente smrti zveri. Tá sa v poľovníckej etike znásobí. Uspokojenie svedomia a stáročie zakorenená stredoeurópska poľovnícka kultúra nás vedú k úcte zveri. Poľovníctvo sa vďaka morálke dostalo z úrovne koristníckej na úroveň šľachetnej vášne, zodpovedného hospodárenia akceptovanej spoločnosťou.

Na mediálnu komunikáciu bol zameraný aj príspevok **Myslivecká mediální komunikace v ČR**. Autor uvádza, že na základe analýzy pre oslovenie poľovníckej základne, ale aj nepoľovníckej verejnosti vydali brožúrku s názvom „Obrana myslivosti“. V nej zvolili cestu kladením 13 otázok, ktoré sa najčastejšie viažu na kritiku poľovníctva a súčasne na ne sami odpovedajú.

Ďalšou formou komunikácie je oslovenie širokej základne poľovníckej a nepoľovníckej verejnosti formou televízneho seriálu pod názvom „1000 let české myslivosti“. Od vzniku tejto relácie bolo vytvorených už 60 dielov. Pre odbornú verejnosť ako aj poľovníkov, ktorí sa zaoberajú hlbším štúdiom ekonomických väzieb v poľovníctve bola vydaná publikácia J.

Feuereisela „Zelená čísla“. Kniha získala za rok 2010 od CIC literárnu cenu za odbornú publikáciu. Pre oslovenie predovšetkým mladších ročníkov so záujmom o poľovníctvo a prírodu vznikol nezávislý videoportál MUDRAMAX.CZ. Je to vzdelávací týždenník o prírode, poľovníctve, včelárstve a jazdectve. Práve táto forma mediálnej komunikácie z verejnosťou otvára cestu k lepšiemu pochopeniu poľovníctva a jeho poslaniu.

Početnosť a sociálna štruktúra hlavných druhov poľovnej zveri na Slovensku: Vývoj početnosti u všetkých hlavných druhov raticovej zveri má v posledných rokoch narastajúci trend a u všetkých dosahujú v súčasnosti historické maximum.

V roku 2011 sa ulovilo 22 240 kusov jelenej zveri, čo je trojnásobok ako v roku 1968. Svoje historické maximum ako v početnosti, tak aj vo výške úlovku dosiahla srnčia zver. Úlovok v roku 2011 v počte 23 696 kusov predstavuje 2,5 násobok v porovnaní s rokom 1968. Početnosť ako aj produkcia danielej a muflonej zveri narastá extrémne a nekontrolovateľne. V roku 2011 sa ulovilo 5 138 kusov danielej zveri, čo je 19,2 krát viac a muflonej 4 561 kusov čo je 17,4 krát viac ako v roku 1968. K najväčšiemu nárastu početnosti autochtónnej zveri došlo pri diviačej zveri, ktorej sa ulovilo až 39 000 kusov. V porovnaní s rokom 1968 je to viac ako 17 násobok.

Z pohľadu plánovaného obhospodarovania raticovej zveri je veľmi zásadná najmä skutočnosť, že v revíroch máme prevahu samíc a optimálny pomer pohlaví 1:1 je realite veľmi vzdialený. V posledných rokoch sa ustúpilo od sčítovania zveri k určitému termínu a prešlo sa na sčítovanie počas celého roka. Pri plánovaní musia sa udávať stavy, ktoré budú v revíri v čase odstrelu.

K zvyšovaniu početnosti populácií raticovej zveri automaticky prispieva nedostatočné plnenie plánovaného lovu. Za roky 2007 – 2011 priemerné plnenie plánu lovu u jelenej zveri bolo na 91,8%, srnčej na 89,2 %, danielej na 85,5 %, muflonej na 79,1 % a diviačej na 99,3%. To poukazuje na to, že zostavovanie plánov chovu a lovu vychádza z nedostatočného poznania skutočných JKS zveri a nedostatočných známych letných stavov zveri pred odstrelom vrátane prírastku.

Kolektív autorov z Maďarska v referáte **Otázky ovplyvňovania vekovej štruktúry zveri** poukázal na rozpory vo vekových pyramídach, ktoré sú konfrontované s reálnym obrazom vekovej štruktúry na danom území a sú zrkadlom aj správnosti poľovníckeho manažmentu. Vekové zloženie populácie vieme iba vtedy, ak sú známe údaje o mortalite a natalite. Ak je stála natalita a mortalita vytvára sa stabilita u samičej a samčej populácie. Ak sa zmeny týkajú len niektorých vekových skupín, výsledky sa stabilizujú len v určitých skupinách. Na populačnú dynamiku má výrazný vplyv plodná časť populácie, ktorá, ak je v prevahe, tak aj prírastky populácie sú vysoké. Vekové pyramídy môžu byť prospešné, pochopením dynamiky populácie, ale z dôvodu nedostatočných a nepresných údajov sú pre plánovanie zriedka použiteľné. Podľa názoru autorov je potrebné:

- stanoviť ideálne pomery lovu zveri v súvislosti s kvalitou populácie.
- sústrediť sa na základný cieľ populácie, či je zámerom udržanie, zníženie alebo zvýšenie populácie.
- určiť tieto kritériá je možné na základe viac ako 20 ročných dát.

Pod názvom **Myslívcekké hospodaření se zveří a jeho „úspěchy“ v ČR** bol prednesený referát autorov z ČR. Základným predpokladom úspešného chovu zveri je poznať ich presný počet v revíri. Ak sa v českých revíroch robí sčítanie zveri, tak jeho výsledky sú spravidla niekoľko násobne nižšie ako je skutočnosť a to bez ohľadu na druh zveri a typ revíru. Prax je taká, že väčšina plánov chovu a lovu sa zostavuje podľa toho koľko kusov potrebujeme uloviť aby sme uspokojili všetky požiadavky, ale aby sme súčasne čiastočne šetrili samičiu zver.

O tom, je to v skutočnosti tak uvádzajú na príkladoch niektorých druhov zveri. V roku 2011 žilo podľa oficiálnej štatistiky MZeČR v Českej republike 9 680 jedincov jeleňa sika. Z tohto počtu bol plánovaný lov 6 758 kusov, pričom sa podľa oficiálnej štatistiky ulovilo až 10 878

kusov, čo je takmer dvojnásobok. Výsledkom hospodárenia s diviačou zverou je skutočnosť, že oficiálny odstrel za posledné tri roky sa pohybuje v rozmedzí od 110 do 143 000 kusov, pričom JKS sú takmer rovnaké na úrovni 60 000 jedincov.

Opačný stav je u malej zveri. Podľa štatistík bolo načítaných v ČR v posledných troch rokoch od 270 do 307 000 zajacov. Odstrel bol plánovaný od 98 do 130 000 kusov, pričom skutočný odstrel sa pohyboval od 47 do 83 000 zajacov. Uvedené čísla sú jednoznačným dôkazom toho, že sčítanie a plánovanie lovu zajacov je celkom mimo realitu. Podobná situácia je aj u bažantovej zveri. V uplynulom roku bolo v Českej republike vypustených takmer 500 000 bažantov a ulovených ich bolo 523 000. V roku 1991 bolo vypustených 110 000 bažantov a ulovených 450 000. Ešte v roku 2001 bol pomer vypustených 250 000 a ulovených 550 000. Jedinou možnosťou ako úspešne riešiť nahromadené problémy odporúčajú radikálnu zmenu zažitých pravidiel chovu zveri. Treba upustiť od nezmyselného sčítania, zabudnúť na všetky normované a iné stavy a neprikladať význam zavedeným dávno nezodpovedajúcim kritériám úživnosti a koeficientom prírastku. Bolo by žiaduce sústrediť sa na prostredie, jeho stav, aktuálnu úživnosť, jeho poškodenia, akceptovať straty spôsobené biotickými a abiotickými činiteľmi a od toho odvodzovať, aké množstvo zveri je prijateľné chovať a aký početný môže byť lov, ktorým by sa negatívne nezasiahlo do správnej štruktúry populácie.

Problematika manažmentu malej zveri na Slovensku: autori konštatujú:

Zajac poľný- Plán lovu bol naposledy splnený v roku 1990. Odvtedy sa neplní priemerne ročne o 20 % s extrémnymi hodnotami až do -63%. V minulosti sa pred odstreľom robili prieskumné poľovačky na zistenie skutočného stavu. Dnes pre nízke stavy sa nerobia. Poľovnícky hospodár by mal vedieť už pred poľovačkou alebo počas nej koľko zajacov môže dovoliť uloviť z množstva ktoré je v revíri. Odporúčajú upustiť od systému aspoň jedného zajaca na strelca a tiež aspoň dvoch do tomboly. Za posledných 10 rokov je priemerná hodnota prírastku 44%. Pri porovnaní úlovkov zajaca, líšky a diviaka v poľných revíroch na tej istej ploche, počet ulovených zajacov klesá, úlovok líšok je na úrovni 1 jedinca na 100 ha a úlovok diviakov vzrástol päťnásobne. Početnosť diviakov je jednou z hlavných príčin poklesu zajačej zver.

Bažant poľný – Od roku 2000 sa na Slovensku priemerne loví 114 000 bažantov. V rokoch 2000–2004 sa podiel ulovených jedincov na jedného vypusteného znížil na 0,83 a doteraz vzrástol na 1,05. Je to tým, že sa už nevypúšťajú 8–12 týždňové kurčatá, ale dospelé bažanty v deň poľovačky, aby sa dosiahla čo najvyššia ekonomická efektívnosť. Vypúšťanie farmovo odchovaných jedincov do voľnej prírody prináša viac negatív.

Kačica divá - s pomedzi ostatných druhov malej zveri ich populácie poklesli najmenej a to aj z dôvodu, že je veľmi adaptabilným druhom.

Králik divý – Podľa poľovníckej štatistiky na Slovensku boli JKS v počte 550 jedincov, ktoré sú roztrúsené v malých populáciách pričom ani jedna neprevyšuje početnosť 50 jedincov.

Jarabica poľná - JKS sa odhadujú v počte 13 000 jedincov. Záchrana jarabice už nemôže byť len otázkou aktivity užívateľov poľných revírov, nakoľko jarabice sú vystavené počas celého roka vysokému predačnému tlaku. Súčasný manažment malej zveri sa v žiadnom prípade nedá opísať ako trvalo udržateľný a bude potrebné prijať radikálne opatrenia na to, aby sme túto zver zachovali pre ďalšie generácie.

V referáte **Skutočná veková a pohlavná štruktúra raticovej zveri na modelovom území** autor poukazuje na monitorovanie zveri v poľ. Revíri pomocou fotopascí. Na monitorovanej ploche zaznamenal 2 718 jedincov raticovej zveri. Pomer medzi najnižším a najvyšším stavom bol u danielovej zveri 1:2,8, jelenej 1:4,3, diviačej 1:4,6 a u muflonej 1:14,8. Pre plánovanie lovu odporúča použiť stav zistený počas doby lovu a pre plánovanie starostlivosti o zver stav zveri počas obdobia núdze.

Pomer pohlavia bol zistený u jelenej zveri 1:1, danielovej 1:3,3, muflonej 1:1,2 a u diviačej 1:1,7. Takýto nepriaznivý pomer pohlavia je nevyhnutné v sčítaní zveri priznať. V opačnom

prípade dochádza k nesprávnemu vývoju populácie. Vtedy populácia neustále rastie a nepriaznivo sa mení rozdelenie samcov vo vekových triedach. Vzhľadom na preukázanú migráciu zveri je pri riešení tohto problému nezastupiteľná úloha chovateľských rád a poradných zborov.

2014 Nové poznatky poľovníckej praxe. S prvým referátom zástupca MPaRV SR s názvom **Novela vyhlášky MP SR č. 344/2009 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o poľovníctve.**

Cieľom novely bolo premietnuť zmeny vyplývajúce z novely zákona o poľovníctve a umožniť aplikáciu opatrení navrhnutých v Koncepcii rozvoja poľovníctva v SR, zosúladiť existujúce ustanovenia vyhlášky so zákonom o poľovníctve, ako aj ustanoviť podrobnosti v tých oblastiach, v ktorých to vyhláška v doterajšej podobe neustanovovala, hoci ju zákon o poľovníctve na to zmocňoval.

K viacerým zmenám došlo v oblasti týkajúcej sa zverníc a bažantníc, predovšetkým z dôvodu rozdielneho účelu a veľkosti samostatných a uznaných. Zaviedol sa odlišný rozsah a obsah projektu pre samostatné a uznané zvernice a bažantnice. Z dôvodu odlišného spôsobu poľovníckeho hospodárenia v samostatných zverniciach a bažantniciach oproti ostatným poľovným revírom bolo stanovené, že tieto sa do poľovných oblastí a poľovných lokalít nezaraďujú.

V ďalšom novela upravuje obsah výhľadového plánu poľovníckeho hospodárenia a spresňuje údaje, ktoré správne orgány vedú v evidencii odborne spôsobilých osôb na vypracovanie výhľadového plánu poľovníckeho hospodárenia.

V oblasti poľovníckeho plánovania neboli ročné plány zákonom ani vyhláškou taxatívne vymenované, hoci zákon o poľovníctve ukladá užívateľovi poľovného revíru povinnosť ročné plány vypracovať a správnomu orgánu kompetenciu ich schvaľovať

Stanovuje sa, že skúšku zo sokoliarstva organizuje poľovnícka komora. Skúšobná komisia je trojčlenná, pričom skúšku možno vykonať až po úspešnom absolvovaní skúšky uchádzača o poľovný lístok. Viaceré drobné úpravy sa týkajú skúšobných poriadkov pre jednotlivé druhy poľovníckych skúšok a pre skúšky z odbornej spôsobilosti poľovníckej stráže.

Z dôvodu zmeny v zákone, ktorá bola realizovaná ako reakcia na podanie EK voči SR v súvislosti s diskrimináciou občanov EÚ pri vydávaní poľovných lístkov, bola aktualizovaná žiadosť o vydanie a ich predĺženie a tiež vzory poľovných lístkov.

V referáte **Ekonomika poľovníckej organizácie** sa autori zamerali na aspekty, ktoré sa dostávajú do popredia celkovo v našej spoločnosti a prirodzene stávajú sa častejšou otázkou aj odbornom živote poľovníctva. Napriek tomu, že prioritnou úlohou poľovníctva nie je úloha ekonomická, ale ekologická. K analýze efektívnosti poľovníctva je potrebné sa venovať hlbšie a nemôžeme zabudnúť ani na etiku a morálku, ktoré sa dostávajú do pozadia práve pri úzkom pohľade len cez príjmy a výdavky, pričom hlavná úloha poľovníctva sa mnohokrát úplne vytráca.

Ekonomika celoštátnej poľovníckej organizácie nám poukazuje na vklad systému aj vzhľadom na vytvorený „Fond rozvoja a zveľaďovania Slovenského poľovníctva“, ktorý sa postupne naplňa a v budúcom roku by mohol začať vytvárať hodnoty na celoštátnej úrovni, nehovoriac o regionálnych projektoch. Predpokladajú, že poľovníci na Slovensku prispievajú podstatne väčšou hodnotou do prírody, poľovníctva, ako ukazujú čísla, ktoré obsahujú štatistické ročenky.

Vznikom poľovníckej komory bolo potrebné vytvoriť štruktúru organizovaného poľovníctva a hľadať zdroje pre strešnú poľovnícku organizáciu. Jedným zo zdrojov je poplatok za výmeru poľovného revíru. Vypočítava sa z výmery podľa bonity a pre malú, srnčiu a jeleniu zver. Poľovnícke organizácie bez revíru platia 30 € ročne. V roku 2013 z tohto titulu bolo odvedených do OPK 640 190,2€, z čoho pre SPK odvedli 124 470,78€. Ďalší príjem je členské, ktoré bolo pre SPK 178 362,0€. Za vydanie poľovných lístkov vybrali OPK

430 800€, z čoho do SPK bolo odvedených 97 270€. Celkove do SPK bolo 402 102,78€, pričom príjmy SPZ v roku 2008 predstavovali takmer 800 000€. Kompetencie, ktoré vykonáva SPK, nie je možné za tak relatívne nízke náklady vykonávať prostredníctvom štátneho aparátu.

Referát so zaujímavým názvom **Keď ho neulovím ja, uloví ho niekto iný, alebo existuje aj iná alternatíva?** Rozoberá prístup k produkcii poľovníckych trofejí vo svete rozoznáva tri základné schémy ktoré označuje ako:

Škandinávská - tá sa o produkciu trofejí nezaujíma. Jej základným princípom je regulácia početných stavov zveri a vedľajším produktom je divina.

Kanadská - jej cieľom je dodržiavanie prirodzenej štruktúry populácie. A poskytovanie vysokej produkcie kapitálnych trofejí. Túto schému využívajú aj poľovnícke systémy afrických štátov.

Stredoeurópska –jej základným princípom je udržiavanie predpísaného stavu zveri. Normovaný stav sa týka nielen počtu zveri, ale aj pohlavnej a vekovej štruktúry. Slabou stránkou tejto schémy je sebestvo niektorých poľovníkov, ktorí aj keď vedia že jedinec by mal v revíri ešte niekoľko rokov ostať napriek tomu ho ulovia. Držia sa hesla, keď nie ja, tak niekto iný.

Na príklade regiónu, kde sa stretávajú levický, krupinský a veľkokrtíšsky okres uvádza, že skutočná štruktúra pohlavia raticovej zveri je veľmi vzdialená od optimálnej. Zlou pohlavnou štruktúrou sa zároveň zhoršuje aj genetická kvalita zveri. Zdravá samica reprodukuje každý rok väčšinou jedno mláďa, takže svoju genetickú informáciu len posúva na ďalšiu generáciu. Prirodzený výber prebieha iba medzi samcami. Samec, ktorý v ňom obstál sa reprodukuje niekoľkonásobne. Tým sa jeho genetické vlastnosti prenášajú na viac mláďat, čím významne rozšíri svoje gény. Z toho vyplýva, že samice sú zodpovedné za veľkosť populácie a samce za jej kvalitu. Spoločným znakom lovu samcov všetkých druhov raticovej zveri je, že ich lovíme predčasne.

Jeden revír nedokáže významne zmeniť štatistiku, dokáže však ovplyvniť situáciu v susedných revíroch. Správanie sa poľovníkov v jednom revíri významne ovplyvňuje stav zveri v tejto skupine revírov. Ak v chovateľskom celku máme nedostatok samcov v poslednej vekovej triede, nepomôže obmedziť lov v tejto vekovej triede, ak samcov budeme naďalej intenzívne loviť v mladších vekových triedach. Riešením aj keď s odstupom niekoľkých rokov, je obmedzenie lovu práve v mladších vekových triedach.

Ak chceme zlepšiť úroveň obhospodarovania zveri musíme loviť to, čo susedia nechcú, alebo nedokážu a šetriť to, čo susedia lovia intenzívnejšie, ako by mali. Takýto prístup si však vyžaduje vzdelaných a rozhladených štátnych úradníkov schvaľujúcich a vyhodnocujúcich plán chovu a lovu zveri, nakoľko nie je možné, aby percentá, ktoré určuje vyhláška boli dodržiavané v každom revíri. Je dôležité, aby boli dodržiavané celkovo v poľovnej oblasti.

Problémy antiparazitárnej liečby raticovej zveri v poľovníckej praxi, bol referát autorov, v ktorom uvádzajú, že bežne v praxi používaný pojem odčervovanie nie je úplne presný. Samotné odčervovanie predstavuje opatrenia zamerané na liečbu zveri pri napadnutí parazitickými červami - helmitami. Nezahŕňa liečbu ďalších skupín parazitov, ako podkožných a nosohltanových strečkov, prípadne vonkajších parazitov. Z uvedeného dôvodu je presnejšie používať pojem antiparazitárna liečba.

V poľovníckej praxi je najznámejší spôsob podávania lieku prostredníctvom dedikovanej krmnej zmesi. Medikovaná krmná zmes obsahuje liek zmiešaný v chuťovo atraktívnom krmive. Antiparazitárna liečba sa vo voľných revíroch realizuje iba v zimnom období po skončení doby lovu z dôvodu, že zver v tom čase najlepšie skonzumuje podané krmivo v krátkom čase. Ďalším dôvodom je ochranná doba lieku. Počas ktorej nie je zo zdravotného hľadiska vhodné konzumovať zverinu z pryliečenej zveri.

K antiparazitárnej liečbe by sa malo pristupovať len v prísne indikovaných prípadoch, napríklad pri strečkovitosti v oblastiach s vysokým výskytom parazitov ktorý spôsobujú značné priame aj nepriame straty u srnčej zveri.

Zástupca zo ŠOP SR predniesol referát **Ochrana a manažment medveďa hnedého a vlka dravého na Slovensku**. Proces ochrany a manažment veľkých šeliem obsahuje dve základné zložky a to:

1. Starostlivosť o druh a starostlivosť o jeho životné prostredie.
2. Regulácia jeho početnosti , či už chytaním alebo usmrcovaním

Každá populácia druhu podlieha určitej samoregulácii na základe ktorej sa udržuje na úrovni zodpovedajúcej kapacity svojho životného prostredia. Slovensko však z väčšej časti patrí do tzv. kultúrnej krajiny, kde tieto autoregulačné vzťahy sú minimálne. V kultúrnej krajine je potrebná regulácia stavov najmä tam, kde sa vyskytujú mimo svojho prirodzeného areálu rozšírenia a kde spôsobujú veľké škody v hospodárstve a na zdraví človeka.

V rámci EÚ sú navrhnuté tzv. európske akčné plány veľkých šeliem, v rámci ktorých aj Slovenská republika musí vypracovať akčný plán veľkých šeliem. Tak isto absentuje na Slovensku aj program starostlivosti o medveďa hnedého. Na Slovensku je vybratých 65 lokalít európskeho významu, kde medveď hnedý predstavuje predmet ochrany.

Medvede na Slovensku za roky 2005 – 2013 spôsobili škody v hodnote 568 671 €. Za roky 2007–2013 bolo na Slovensku po kolíziách s dopravnými prostriedkami usmrtených 51 medveďov. Po technickej ako aj finančnej stránke na Slovensku neexistuje subjekt, ktorý by dokázal prenos chytených medveďov do vhodných biotopov na Slovensku, alebo v zahraničí, kde nie je o ne žiadny záujem.

Smernica rady č.92/43EHS z 31.5.1992 zaraďuje populácie vlka dravého z hľadiska spoločenstva medzi druh , ktorý si vyžaduje prísnu ochranu. Ochrana vlka dravého sa realizuje formou ochrany jeho prirodzených biotopov potrebných pre zabezpečenie potravy, rozmnožovania, úkrytových možností vo vybratých lokalitách, kde nie je možné regulovať hustotu jeho populácie, čiže nie je možné ho loviť

Najväčším problémom ochrany a manažmentu medveďa a vlka na Slovensku je absencia manažmentových plánov pre veľké šelmy. Navrhovaných je viacero spôsobov monitoringu. Taktiež je potrebné vyriešiť aj problematiku oceňovania škôd, ktoré tieto šelmy spôsobujú.

Kolektív autorov pripravil referát na tému **Súčasný trendy a praktické aspekty odchyty a imobilizácie zveri**. Stav všetkých druhov raticovej zveri sa na Slovensku sa zvyšujú. Zároveň sa zakladajú nové zvernicové a farmové chovy a tým sa zvyšuje počet chovanej zveri v zajatí. Oba spomínané faktory prinášajú so sebou potrebu manipulácie so zverou, ktorej základom je odchyt a imobilizácia. V neposlednej miere sa zver chytá za účelom výskumu.

Spôsoby chytania sú chemickou imobilizáciou a to najčastejšie imobilizačnou strelou. Druhý spôsob je mechanický odchyt do chytacích zariadení. Každá metóda má výhody aj nevýhody. Spoločnými rizikami sú predovšetkým stres. Ten je najčastejšou príčinou strát, kde zver pred odchytom sa splaší, alebo natláča, čím sa výrazne zvyšuje záťaž na jej respiračný systém. Ďalším rizikom je odchyťová myopatia. V dôsledku intenzívnej fyzickej záťaže sa vylúči zo svalu veľké množstvo kyseliny mliečnej a myoglobínu, ktorý poškodí svalové vlákna a obličky. Zver hynie do 24 hodín.

Súčasný imobilizačné prípravky sú mnohonásobne účinnejšie v dôsledku vyššej koncentrácie, selektívneho vplyvu na receptory a na zníženie negatívneho efektu. Avšak cena prípravkov aj samotného úkonu, ako aj imobilizačných striel a techniky k nej potrebnej , niekedy prevýši hodnotu samotného zvierat'a. Skúsenosti z posledných rokov potvrdili, že v podmienkach Slovenska vieme splniť všetky požiadavky súvisiace s odchytom zveri.

Zhodnotenie medailových trofejí danieliej zveri na Slovensku za obdobie rokov 2000 až 2010. Prostredníctvom analýzy vybratých najhodnotnejších danielích trofejí autori zistili, že

kulminácia jednotlivých parametrov je rôznorodá. U dĺžky kmeňov nastáva v 7. až 10. roku života, dĺžka očníc v 11. roku života, dĺžka lopát kulminuje v 8. a 9. roku, šírka lopát v 10. a 11. roku, obvod ružíc v 10. roku, dolný obvod kmeňov v 10. roku a horný obvod kmeňov 7. a 8. roku života spolu s hmotnosťou. Najväčší podiel na výslednej bodovej hodnote CIC má parameter dĺžka lopát spolu s dĺžkou kmeňov a šírkou lopát, čo by sa mohlo primerane zohľadniť pri stanovení kritérií chovnosti a ich preferencie v príslušných regiónoch Slovenska.

Zo všetkých uvedených štátov, vrátane SR bolo týchto referátov samozrejme oveľa viac, a všetkým patrí naše úprimné poďakovanie.

Snahou však bol kvalitatívny výber referátov a ich zhodnotenie tak po vecnej, ako aj odbornej stránke s prínosom pre potreby praxe.

Komplexný prehľad autorov a referátov podľa jednotlivých tém na seminároch za obdobie 20 rokov je uvedený v tabuľkovej zostave, ktorá tvorí súčasť tohto referátu (Tab. č.1).

Zhodnotím sme upevnili presvedčenie, že vysoká odborná úroveň a tradícia poriadania týchto seminárov v rámci „Levických poľovníckych dní“ mala svoje významné opodstatnenie a bola nepochybne prínosom v prospech ďalšieho rozvoja nášho poľovníctva, ochrany prírody a zachovania jej širokého spektra biodiverzity.

Adresy autorov:

Ing. Štefan Engel, PhD., Slovenská poľovnícka komora, Štefánikova 10, 811 05 Bratislava,
polovnictvo@polovnictvo.sk

doc. Ing. Jaroslav Slamečka, CSc., Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra, Hlohovecká 2, 951 41 Lužianky, slamecka@vuzv.sk